

**Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV
v spolupráci
s Ústavom krajinnej ekológie SAV, v. v. i., Bratislava
a Katedrou ekológie a environmentalistiky FPVal UKF v Nitre**

EKOLOGICKÉ ŠTÚDIE

Ročník 14

Číslo 1/2023

Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV
v spolupráci s
Ústavom krajinnej ekológie SAV, v. v. i., Bratislava
a Katedrou ekológie a environmentalistiky FPVai UKF v Nitre

EKOLOGICKÉ ŠTÚDIE

Ročník 14

Číslo 1/2023

EKOLOGICKÉ ŠTÚDIE

Recenzovaný vedecký časopis venovaný aktuálnym problémom ekológie, krajinej ekológie a príbuzných vedných disciplín

Hlavný redaktor / Editor-in-Chief:

prof. RNDr. František Petrovič, PhD.

Výkonný redaktor / Executive editor:

prof. PaedDr. PhD. RNDr. Martin Boltžiar, PhD.

Redakčná rada / Editorial board:

RNDr. Peter Gajdoš, CSc.

prof. Fedir Hamor, DrSc. (Ukrajina)

RNDr. Vladimír Herber, CSc. (Česká republika)

prof. RNDr. Juraj Hreško, CSc.

prof. RNDr. Zita Izakovičová, PhD.

doc. RNDr. Zdeněk Lipský, CSc. (Česká republika)

Dr.h.c. prof. RNDr. László Miklós, DrSc.

RNDr. Milena Moyzeová, PhD.

Ing. Július Oszlányi, CSc.

Dr. László Podmanický (Maďarsko)

prof. Ing. Ivan Vološčuk, DrSc.

Dr.h.c. prof. RNDr. Florin Žigrai, DrSc. (Rakúsko)

Technické spracovanie / Computer typesetting:

Mgr. Henrik Kalivoda, PhD.

Za obsahovú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú autori

Vydavateľ: Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV v spolupráci s Ústavom krajinej ekológie SAV, v. v. i., Bratislava a Katedrou ekológie a environmentalistiky FPVa UKF v Nitre

Dátum vydania: jún 2023

Číslo: 1

Ročník: 14

Vychádza 2x ročne

Časopis Ekologické štúdie je dostupný online na stránke <http://publikacie.uke.sav.sk/>

Evidenčné číslo MK SR: EV 4174/10

ISSN 1338-2853

OBSAH

MEDERLY, P., VRBIČANOVÁ, G.: Ochrana prírody a prírodných zdrojov verzus reálny rozvoj územia – príklad Galanta.....	4
KALIVODA, H.: Fauna denných motýľov (Lepidoptera, Papilionoidea) okolia melioračných kanálov Východoslovenskej a Podunajskej nížiny.....	25
KUBÁČKOVÁ, L., KANKA, R.: Niektoré zaujímavé aspekty výskytu <i>Lycium barbarum</i> L. v krovínových porastoch na Slovensku.....	32
MAJZLAN, O., GAJDOŠ, P., PURGAT, P.: Cenózy chrobákov (Coleoptera) v alpínskom pásme na Kráľovej holi a Salatíne.....	39
ZÁPOTOCKÝ, M., PONDELÍK, R.: Analýza poskytovania vybraných priestorových informácií pre vývoj mapovej aplikácie zameranej na podporu hodnotenia prírodného kapitálu krajiny Slovenska.....	48
MOYZEOVÁ, M.: Analýza rozvojového potenciálu územia ako základ pre jeho udržateľné poľnohospodárske využívanie.....	57
ELIÁŠ, P.: Zoologické záhrady z krajinno-ekologického hľadiska na príklade ZOO Bratislava (západné Slovensko).....	65

ANALÝZA ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU ÚZEMIA AKO ZÁKLAD PRE JEHO UDRŽATEĽNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE VYUŽÍVANIE

ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT POTENTIAL OF THE AREA AS A BASIS FOR ITS SUSTAINABLE AGRICULTURAL USE

Milena MOYZEOVÁ

Ústav krajinskej ekológie SAV, v.v.i., Štefánikova 3, 814 99 Bratislava, e-mail: milena.moyzeova@savba.sk

Abstract: *Research of landscape potential carried out on all hierarchic levels is an important requirement for the rational land use. Research focused on the assessment of the potential and prognosis of territorial development of land under intensive farming. The assessment is based on landscape-ecological research combined with the sociological survey and analysis of development documents. Landscape-ecological research concentrated on the analysis of socio-economic phenomena, conflicts of interest and specified landscape-ecological problems. Sociological survey was accomplished by means of questionnaires. Results were compared to development documents and summarised into conclusions concerning the perspectives of development of the given territory in future. Research was pursued on local level in Nová Vieska village.*

Key words: *potential, development documents, socio-economic phenomena, conflicts of interests, landscape-ecological problems, sociological survey, Nová Vieska village.*

Úvod

Krajina predstavuje dynamické geosystémy, ktorých stav sa mení v čase a priestore (Demek 1999). Krajina poskytuje pre existenciu človeka priestor a podmienky, ktoré človek rôznym spôsobom využíva. Konflikt medzi nárokmi (požiadavkami) spoločnosti a disponibilnými prírodnými podmienkami vzniká často z nevhodnej priestorovej organizácie územia (jej únosnosti), z nepoznania vlastností krajiny, jej zásob a zdrojov (jej prírodných potenciálov) (Hrnčiarová, 2005). Potenciál krajiny je účelová vlastnosť podmienená primárnou, sekundárnou a terciárnou štruktúrou krajiny. Je to schopnosť krajiny plniť funkcie alebo poskytovať predpoklady pre rôzne požadované využívanie krajiny ľudskou spoločnosťou i jednotlivcami. Cieľom predkladaného príspevku je na základe krajinnno-ekologického výskumu v kombinácii so sociologickým prieskumom a analýzou rozvojových dokumentov zhodnotiť rozvojový potenciál územia obce Nová Vieska z hľadiska jeho udržateľného poľnohospodárskeho využitia.

Modelové územie

Nová Vieska (Obr. 1), ku ktorej patria aj dve usadlosti Arad a Réva, je vidiecke sídlo o rozlohe 1760,7 ha, ktoré leží v Podunajskej nížine a je charakterizované vysokým potenciálom pre poľnohospodárske využitie.

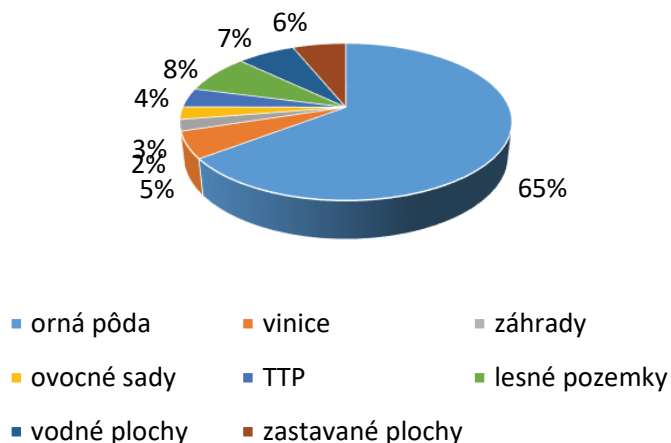

Obr. 1: Nová Vieska (Moyzeová, 2020).

Obr. 2: Veľkobloková orná pôda (Moyzeová, 2019).

Z celkovej výmery územia najvyššiu rozlohu má krajinný prvok orná pôda 1 127,6 ha (Obr. 2, Graf 1 Prvky krajinej štruktúry). Najväčšiu časť ornej pôdy aj v súčasnosti obrába Poľnohospodárske družstvo (PD) Hangáš Nová Vieska (JRD bolo v obci založené v roku 1949). Okrem PD Hangáš je v obci evidovaných 11 samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR). V súčasnosti v obci žije 656 obyvateľov z toho je 326 mužov (49,7 %) a 330 žien (50,3 %). Ekonomicky aktívnych je 336 obyvateľov (51,2 %). Z národnostného hľadiska v obci prevažujú obyvatelia hlásiaci sa k maďarskej národnosti. Z náboženského vyznania v obci dominujú kalvíni (64,2 %). Priemerný vek obyvateľov je 45,79 rokov (SOBD, 2021). Nová Vieska patrí k obciam s bohatou históriou, ktorá siaha až do obdobia neolitu (Adamová a kol., 2005). Krajinný potenciál a kvalita životného prostredia vzhľadom na dobrú technickú infraštruktúru a občiansku vybavenosť, vysoké zastúpenie chránených území a absenciu veľkých prevádzok ako zdrojov znečistenia vody, pôdy a ovzdušia sú charakterizované ako dobré (výsledky krajinnoekologického hodnotenia a sociologického prieskumu, realizovaného v roku 2020).

Graf 1: Prvky krajinej štruktúry. Zdroj (SÚ SR, 2019) spracovala: Moyzeová, 2023.

Metodika práce

Pojem potenciál do vedeckej literatúry zaviedol Neef, ktorý ním označil výkonnosť prírodného priestoru vo vzťahu k požiadavkám spoločnosti na prírodný priestor, pričom problém vhodnosti alebo potenciálu v zmysle predpokladov prírodného prostredia podľa Drdoša (1992) je nutné spájať s limitmi využívania krajiny. Forman, Godron (1993) dávajú potenciál tiež do súvislosti s možnosťou využitia územia. Na tomto princípe je založená aj metodika LANDEP (Ružička, Miklós, 1982). Krajinný potenciál je komplexný predpoklad krajiny na využívanie človekom. Mazúr, Drdoš, Urbánek (1980), Hrnčiarová (2005) krajinný potenciál chápu ako schopnosť krajiny poskytovať určité možnosti a predpoklady na rôzne využívanie z hľadiska uspokojovania potrieb ľudskej spoločnosti. Podrobnejšie možno potenciál krajiny charakterizovať ako schopnosť / predpoklad istého územia: • produkovať určité hodnoty (napr. poľnohospodársky potenciál) • plniť určité funkcie (napr. rekreačný potenciál) • poskytovať určité možnosti využívania (napr. teplotlhkostný potenciál) pre potreby človeka a spoločnosti (Hrnčiarová, 2005).

Pre zhodnotenie možností a perspektív rozvoja obce s dôrazom na podporu tradičných foriem hospodárenia na ornej pôde sme vychádzali z metodických postupov Ružička, Miklós (1982), Ružička (1985), Miklós (1985), Izakovičová, Miklós, Moyzeová a kol. (2011), Izakovičová, Moyzeová (1999), Moyzeová (2001), Moyzeová, Izakovičová (2009) upravených pre ciele výskumu.

- Analýza rozvojových dokumentov - plánovaný rozvoj územia.
- Analýza socioekonomickej štruktúry - pozitívnych javov a stresových faktorov.
- Syntézy - strety záujmov a vyšpecifikovanie krajinnoeologických problémov.
- Potenciál a prognózy rozvoja územia s ohľadom na poľnohospodárske využitie územia a výsledky sociologického prieskumu.

Z hľadiska posúdenia rozvojových možností obce Nová Vieska sme analyzovali rozvojové dokumenty - Územný plán obce a Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR).

Územný plán rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia. Určuje zásady a koordinuje činnosti, ktoré ovplyvňujú životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi a kritériami trvalo udržateľného rozvoja. Na základe schváleného zadania, uznesením číslo 46/2006 na rokovaní obecného zastupiteľstva v obci Nová Vieska konaného dňa 20.11.2006, bol spracovaný návrh spoločného územného plánu obcí mikroregiónu, ktorý tvoria obce zo združenia Dvory a okolie. Ide o 11 obcí – Bešeňov, Branovo, Jasová, Dubník, Rúbaň, Strekov, Nová Vieska, Gbelce, Svodín, Šarkan a Svätý Peter (AUREX, 2008). Podľa informácií získaných na Obecnom úrade Nová Vieska sa pripravuje aktualizáciu územného plánu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHRS), definuje zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 309/2014 Z.z. Pomocou PHRS sa podporuje rozvoj územia s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu oblasť. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Vieska na roky 2023 až 2027 schválilo uznesením č. 16 obecné zastupiteľstvo na zasadnutí dňa 17.1.2023. Je to otvorený, strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, hlavné smery vývoja, ciele, potreby a úlohy pri rozvoji technickej a sociálnej infraštruktúry v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, kultúre a v ďalších oblastiach. Obsahuje návrhy finančného a administratívneho zabezpečenia. Identifikuje hlavné problémy rozvoja obce a opatrenia,

ktoré dané problémy riešia (PHSR, 2023). S cieľom získať verenú mienku obyvateľov a prihliadať na ich záujmy a potreby bola do prípravy PHSR zapojená aj verejnosť. Podľa slov starostky obce, oba dokumenty sú strategické a v obci sa nimi riadia.

Z hľadiska potreby získať čo najviac informácií o názoroch miestnych obyvateľov na perspektívy rozvoja obce sme krajinnoekologický výskum doplnili aj o výsledky získané zo sociologického prieskumu, realizovaného formou dotazníka. Do prieskumu sa zapojilo 38 obyvateľov (16 mužov a 19 žien), ktorí v 10 otázkach hodnotili poľnohospodársku krajinu Novej Viesky v minulosti, súčasnosti aj v budúcnosti.

Výsledky

Pre hodnotenie potenciálu a sumarizáciu perspektív rozvoja územia sme vychádzali z hodnotenia:

1. Pozitívne prvky, javy a faktory spojené so životným prostredím a životom na vidieku.

Pozitívne socioekonomické javy (PSEJ) vo všeobecnosti prezentujú ľudské aktivity, ktoré sú zamerané na ochranu a racionálne využívanie prírody a prírodných zdrojov. Sú to prvky a javy, ktoré zabezpečujú ochranu ekologických podmienok v území, plnia dôležité ekologické funkcie v krajine a prispievajú k zachovaniu prírodných zdrojov, genofondu, ekologickej stability a biodiverzity krajiny. Priestorovo sú vyjadrené plochami s legislatívnou ochranou. V území Novej Viesky sú zastúpené nasledovné PSEJ: chránené územia národného a medzinárodného významu - 1 národná prírodná rezervácia (NPR) Parížske močiare (Obr. 3), súčasne je toto územie aj Ramsarskou lokalitou, 1 prírodná rezervácia (PR) Drieňová hora, 1 chránené územie (CHÚ) Alúvium Paríža, prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES) a prvky NATURA2000 – SKÚEVO292 Drieňová hora a SKCHVU020 Parížske močiare. Ďalej sa v území vyskytujú kvalitné orné pôdy (podľa BPEJ) s vysokou produkčnou schopnosťou, lesné ekosystémy, vodohospodársky významný vodný tok Paríž, citlivé a zraniteľné oblasti, ale aj významné krajinné štruktúry spojené s pestovaním viniča, zeleniny a ovocia v podobe mozaik malých vinogradov, sádov, trvalých trávnych porastov a onej pôdy doplnené vinohradníkymi domčekmi s vínnymi pivničkami (Obr. 4).

V súlade s PHSR a ÚP medzi silné stránky pre rozvoj územia patria výhodná poloha, klíma, reliéf, pestrá krajinná štruktúra a vysoký prírodný potenciál. Ďalej je to dobrá želez-

Obr. 3: NPR Parížske močiare (Moyzeová, 2019).

Obr. 4: Vinohradnícke domčeky s vínnymi pivničkami (Moyzeová, 2020).

ničná a autobusová dostupnosť, vybudované inžinierske siete (okrem kanalizácie), priemerná občianska vybavenosť: základná škola (1 - 4 ročník) s materskou škôlkou, kultúrny dom, knižnica, amfiteáter, detské ihrisko, futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, fitpark, fitness centrum, Obecný úrad, Obecný dom, denný stacionár, kostol, dom smútku, cintorín, obchod COOP Jednota a pod. a tiež bohaté remeselné tradície (spracovanie trstiny, tehelňa, pekáreň) a kultúrne objekty v súčasnosti bez legislatívnej ochrany. Pre rozvoj obce je veľkým pozitívom aj aktívna samospráva a jej obyvatelia (sociologický prieskum).

2. Negatívne prvky, javy a faktory (stresové faktory – SF) spojené so životným prostredím a životom na vidieku.

Stresové faktory prispievajú k narušeniu kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov prvkov a zložiek krajiny. Prirodzené stresové faktory vznikajú v dôsledku pôsobenia prirodzených síl. Antropogénne stresové faktory vznikajú zámernou činnosťou človeka v krajine. V okolí primárnych stresových faktorov sa vymedzujú ochranné pásma (OP) za účelom ochrany okolitého prostredia pred ich nepriaznivými účinkami a tiež na zabezpečenie prevádzky a ochrany samotných zariadení. K negatívnym faktorom v Novej Vieske patria intenzívna poľnohospodárska výroba, intenzívna doprava, divoké skládky odpadov, šírenie invázných druhov rastlín, vodná a veterná erózia, výrub stromov, absentujúca kanalizácia, negatívne vplyvy OP železnice, ciest, elektrických vedení a plynovodu.

Obec vzhľadom na absenciu veľkých znečisťovateľov disponuje kvalitným životným prostredím a prírodným potenciálom ktorý v súčasnosti ešte nie je dostatočne využívaný. Slabou stránkou z hľadiska rozvoja poľnohospodárstva (výsledky dotazníkového prieskumu) sú zle nastavené dotácie, nevysporiadané vlastníctvo pôdy, riziko predaja ornej pôdy zahraničným subjektom, slabý odbyt a nízka cena poľnohospodárskych produktov, nízky stav zamestnanosti v poľnohospodárskom sektore, nezaujím mladých ľudí pracovať v poľnohospodárstve, absentujúci výkup hrozna a predaj poľnohospodárskych produktov z dvora, finančná nedostupnosť moderných technológií pre prácu v poľnohospodárskom sektore a pod. V súlade s PHSR, ÚP a výsledkami sociologického prieskumu medzi slabé stránky pri rozvoji územia patria aj absentujúce ubytovacie a stravovacie zariadenia. Mali by sa v obci dobudovať náučné chodníky a cyklotrasy, nakoľko je potrebné zviditeľniť bohatý prírodný potenciál a biokultúrne hodnoty územia. Úpravu a dobudovanie si vyžadujú aj cestné komunikácie a chodníky.

3. Strety záujmov a vyšpecifikované krajinnoekologické problémy.

Stretmi PSEJ a SF dochádza ku vzniku krajinnoekologických problémov, ktoré z hľadiska rozvoja územia je potrebné identifikovať. V záujmovom území ide o nasledovné krajinnoekologické problémy:

- A. Krajinnoekologické problémy ohrozenia ekologickej stability a biodiverzity.
- Ohrozenie chráneného územia Drieňová hora ťažbou starých porastov.
 - Ohrozenie chráneného územia Alúvium Paríža intenzívnou poľnohospodárskou výrobou predovšetkým aplikáciou hnojív s obsahom dusíka a fosforu, používaním chemických prostriedkov na ochranu a ošetrovanie poľnohospodárskych plodín, používaním ťažkých poľnohospodárskych strojov a mechanizmov na obrábanie pôdy.
 - Potenciálne ohrozenie prvkov ÚSES intenzívnou poľnohospodárskou výrobou. Nadregionálny biokoridor Paríž je na niektorých miestach v priamom kontakte s veľkoblukovou ornou pôdou intenzívne využívanou na poľnohospodárske účely.

- Ohrozenie prvkov ÚSES bariérovým vplyvom zastavanej plochy sídla a zastavanej línie dopravných koridorov.
 - Ohrozenie CHÚ, prvkov ÚSES a významných biotopov divokými skládkami odpadu.
 - Ohrozenie bioty močiarov - Ramsarskej lokality, zmenšovaniem vodnej hladiny vplyvom zarastania a zazemňovania územia, zmenou vodného režimu a hospodárenia v území.
 - Znečistenie vôd Parížskych močiarov eutrofizáciou.
 - Ohrozenie PR Drieňová hora a územia európskeho významu Drieňová hora (SKUEVO292) inváznymi druhmi rastlín.
- B. Krajinnookologické problémy ohrozenia kvalitatívnych a kvantitatívnych parametrov prírodných zdrojov.
- Kvalitatívne ukazovatele vôd vo vodohospodársky významnom vodnom toku Paríž sú potenciálne ohrozené intenzívnou poľnohospodárskou výrobou a to v dôsledku používania priemyselných hnojív v rastlinnej výrobe. Potenciálne ohrozenie kvality vôd môže nastať aj v dôsledku priesakov z nevodotesných žump a septikov, nakoľko v obci absentuje kanalizácia.
 - Vodné zdroje situované v extraviláne obce sú potenciálne ohrozené chemickými a ochrannými látkami využívanými v intenzívnej poľnohospodárskej výrobe.
 - Kvalitu vôd vo vodnom toku Paríž negatívne ovplyvňujú aj odpady v okolí vodného toku.
 - Najkvalitnejšie pôdy lokalizované v strednej časti katastrálneho územia sú náchylné na presadenie spraší.
 - Najkvalitnejšie pôdy ohrozuje aj veterná a vodná erózia (v časti Arad, Réva, pri studni a pod.).
 - Najkvalitnejšie pôdy lokalizované pozdĺž najviac zaťažených dopravných koridorov – cesta II triedy (č. II/509) sú ohrozené exhalátmi z dopravy, ako aj posypovou soľou využívanou na údržbu ciest v zimnom období.
- C. Krajinnookologické problémy ohrozenia kvality životného prostredia a kvality života.
- Ohrozenie obyvateľov obce hlukom z intenzívnej dopravy – bezprostredná blízkosť železničnej trate medzinárodného významu a cesty prechádzajúcej stredom obce (č. III/1512).
 - Narušenie estetického vnímania krajiny stožiarimi elektrického vedenia.

Diskusia a záver

Potenciál a prognózy pre plánovaný rozvoj obce vzhľadom k výsledkom krajinnookologického výskumu, sociologického prieskumu a rozvojovým dokumentom treba smerovať v poľnohospodárskej oblasti do rozšírenia rastlinnej výroby o chov hospodárskych zvierat (podporiť tradičný manažment vypásania pasienkov a kosenia lúk), výraznejšej podpory samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR) a ekologického hospodárenia a bio-produkcie. Ďalej je potrebné prinavrátiť tradície a ďalej rozvíjať vinárstvo, ovocinárstvo a pestovanie zeleniny. Viac spropagovať poľnohospodársky sektor ako pracovnú príležitosť pre miestnych obyvateľov a do odvetvia poľnohospodárstva prilákať viac mladých ľudí. Podporovať výrobu a predaj miestnych produktov s cieľom zvýšiť zamestnanosť a zachovanie miestnych zvykov. Podporovať podnikateľské subjekty v obci spojené s rozvojom vidieckeho turizmu. Vytvoriť pracovné podmienky v gastro prevádzkach a ubytovacích zariadeniach. Propagovať históriu vinárstva a existenciu chránených území

v poznávacom turizme a agroturizme. Budovať cyklotrasy, vytvoriť podmienky pre hipoterapiu a pod. Pri rozvoji obce podporovať aktívnu samosprávu, aktívnych obyvateľov a fungujúcu spoluprácu medzi obcami (v rámci: Združenia obcí - Južný región, MAS - miestnej akčnej skupiny Dvory a okolie, partnerstva obcí Tóthfalu a Budaors z Maďarska ale aj v rámci Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Ister - Granum). Finančné potrebné pre rozvoj obce získať s väčším zapojením sa do projektových schém. Vypracovaním chýbajúcich dokumentov ako sú miestne územné systémy ekologickej stability (MUSES) - výsadbou biocentier, biokoridorov a interakčných prvkov, zvýšiť ekologickú stabilitu a biodiverzitu poľnohospodárskej krajiny. Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce je potrebné rešpektovať aj limity vychádzajúce z platnej legislatívy pre pozitívne socioekonomické javy ako aj stresové faktory a ich OP. Vzhľadom na realizovanie poľnohospodárskych aktivít v záujmovom území je potrebné brať do úvahy limity a obmedzenia vyplývajúce predovšetkým z existencie chránených území - NPR Parížske močiare, PR Drieňová hora, CHA Alúvium Paríža, lokality NATURA2000 a prvkov ÚSES. Sú to limity definované v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Rovnako je potrebné rešpektovať existenciu SF a OP ako plošných limitov, migračných limitov, limitov pre rozvoj ľudských aktivít náročných na hygienicko-zdravotné a bezpečnostné parametre. Pre rozvoj územia sú záväzné aj limity vyplývajúce z územného plánu obce. Obec má všetky predpoklady rozvíjať sa pozitívnym smerom aj do budúcnosti, jej prírodný, ekonomický a sociálny potenciál jej to umožňuje. Aktívna samospráva, starostka obce, aktívni miestni obyvatelia, hospodáriace subjekty a záujmové organizácie sú predpokladom na dosiahnutie cieľov a opatrení vedúcich k zveľadeniu obce. Krajinnoeologické a socioekonomické analýzy, špecifikácia stretov záujmov a krajinnoeologických problémov sú základom pre získanie poznatkov o krajinnoeologických možnostiach a špecifikách územia ktoré má všetky predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskych aktivít aj v budúcnosti. Hodnotenie potenciálu v k.ú. obce Nová Vieska má veľký význam pre stanovenie optimálneho funkčného využitia územia v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja vidieckych oblastí v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_sk. Ciele z realizovaného výskumu korešpondujú aj s cieľmi Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 ktorá definuje víziu do roku 2030 zohľadňujúcu možný, pravdepodobný a želaný budúci vývoj, identifikuje základné systémové problémy, nastavuje ciele pre rok 2030, navrhuje rámcové opatrenia na zlepšenie súčasnej situácie a obsahuje aj základné výsledkové indikátory, ktoré umožnia overovať dosiahnuté výsledky. Základnou víziou Envirostratégie 2030 je dosiahnuť lepšiu kvalitu životného prostredia a udržateľné obehové hospodárstvo, založené na dôslednej ochrane zložiek životného prostredia a využívajúce čo najmenej neobnoviteľných prírodných zdrojov a nebezpečných látok, ktoré budú viesť k zlepšeniu zdravia obyvateľstva. Ochrana životného prostredia a udržateľná spotreba budú súčasťou všeobecného povedomia občanov aj tvorcov politik (https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-aj_web.pdf).

PodĎakovanie

Tento príspevok vznikol vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt „Podpora výskumno-vývojových aktivít jedinečného riešiteľského tímu“, 313011BVY7, spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Literatúra

- ADAMOVIÁ, M., BISCHOFOVÁ, G., CULKA, D. A KOL., 2005: Encyklopédia miest a obcí Slovenska, Vydavateľstvo PS - Line, spol. s r. o., Lučenec. Knižnica príručiek Slovenska, 960 s.
- AUREX, 2008: Spoločný územný plán obcí Bešeňov, Branovo, Dubník, Gbelce, Jasová, Nová Vieska, Rúbaň, Strekov, Svätý Peter, Svodín, Šarkan. Obec Nová Vieska, 135 s.
- DEMEK, J., 1999: Vybrané kapitoly z krajinné ekológie. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Brno, 102 s.
- DRDOŠ, J., 1992: Prírodné prostredie: zdroje – potenciály – únosnosť – hazardy – riziká. Geografický časopis, 44, 1, s. 30 – 39.
- FORMAN, R.T.T., GODRON, M., 1993: Krajinná ekológia. Academia, Praha, 584 s.
- HRNČIAROVÁ, T., 2005: Stanovenie krajinnokoologického potenciálu pre rozvoj mesta Bratislava. Acta Environmentalia Universitatis Comenianae (Bratislava), Vol. 13, 1 (2005), s. 39 – 46.
- IZAKOVIČOVÁ, Z., MIKLÓS, L., MOYZEOVÁ, M., a kol., 2011: Model reprezentatívnych geokosystémov na regionálnej úrovni. Ústav krajinné ekológie SAV, Bratislava, 86 s.
- IZAKOVIČOVÁ, Z., MOYZEOVÁ, M., 1999: Ekologické problémy vyplývajúce zo stretov záujmov v regióne Trnava. In: HRNČIAROVÁ, T., IZAKOVIČOVÁ, Z., (eds): Krajinnokoologické plánovanie na prahu 3. tisícročia. Ústav krajinné ekológie SAV, Bratislava, s. 294 – 300.
- MAZÚR, E., DRDOŠ, J., URBÁNEK, J., 1980: Krajinné syntézy a ich význam pre tvorbu priestorových štruktúr životného prostredia. Životné prostredie, 14, 2, s. 66 – 70.
- MIKLÓS, L. 1985: Strety záujmov v krajine. Životné prostredie 19, 4, s. 179 – 184.
- MOYZEOVÁ, M., IZAKOVIČOVÁ, Z., 2009: Strety záujmov medzi ochranou a využívaním krajiny. In: Pucherová, Z., Vanková, V. (eds.): Problémy ochrany a využívania krajiny – teórie, metódy a aplikácie: zborník vedeckých prác. Združenie Biosféra, Nitra, s. 263 – 268.
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja pre obec Nová Vieska, na roky 2023-2027. Nová Vieska, 2023, 108 s.
- RUŽIČKA, M., MIKLÓS, L., 1982: Landscape - Ecological Planing (LANDEP) in the Process of Territorial Planning. Ekológia (ČSSR), 1, p. 297 – 312.
- RUŽIČKA, M., 1985: Strety záujmov pri ochrane krajiny. Životné prostredie. 19,4, s. 173 – 178.
- Regionálny ÚSES okresu Nové Zámky, 1994.
- Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 prístupná na: https://www.minzp.sk/files/iep/publikacia_zelensie-slovensko-aj_web.pdf
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 prístupné na: <https://www.scitanie.sk>
- ZÁKON Č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.